

τὰ γεράματα καὶ γεράματα ξεχωριστά, ἀνοστα, σὰν πῶς μοῦ φαίνονται τὰ δικά μου. Μὴ θαρρεῖς νὰ ονομάζω ἄχρεια τὰ γεράματα ἀποτὶ δὲν μπορῶ νὰ θυμώσω! Μόνε καθε ζωντανή αἴσθησι νεκρώνει σὲ τάφτη τὴν ἡλικία καὶ μνήσκουν κατὶ κρύες κρύες αἴσθητες, ὅπου τὲς λίμε φρονιμάδες. Ἐγὼ πιστέω, πῶς ἦταν καλλίτερα ταιριασμένο νὰ τὲς λέγαμεν(1) νεκρομάδες τοῦ μυαλοῦ, ἀφορμῆς ὅπου, καθὼς ὅλες οἱ ἄλλες αἴσθητες τῶν γερόντων ἀδυνατοῦν καὶ νεκρώνονται, ἔτσι ἀδυναταίει κ' ἡ αἴσθησι τοῦ μυαλοῦ κ' ὅσα τὰ στοχαζόμεστε ἀποτελέσματα γνώσης, εἶναι ἀποτελέσματα παιδικίας ζούριας· μετὴ διαφορά ὅπου τὸ παιδὶ ἀνηφορᾷ τὴ σκάλαι τοῦ μυαλοῦ κ' ὁ γέροντας τὴν κατηφορᾷ.

Ἔρω, ὅπου θέλα μοῦ εἶπε, δὲν εἶχες ἄλλο ἀπὸ παιδικίας καὶ γεροντίας ζούριας γιὰ νὰ μοῦ γράψης! Νὰ σοῦ εἶπῶ τὴν ἀλήθειαν, φίλε, ὁ καθολικός μου σκοπὸς ἦταν νὰ σοῦ γράψω, κ' ἀπὸ πῶς ἤρθε ὁ λόγος ἔτσι, μήτ' ἐγὼ ἀπεικάω. Ὡστόσο δὲ σὲ πειράζει, γιατί μήτε παιδὶ εἶσαι, μήτε γέροντας· ξέρεις ἀκόμα ὅπου οἱ ἰδέες συγκρατιοῦνται μιὰ τὴν ἄλλη σὰν εἰ χαλκίδες τοῦ ἄλλου κ' ἡ μιὰ ἰδέα φέρει τὴν ἄλλη, σὰν πῶς, ἔντα νὰ τραβῆεις ἕνα χαλκὸ ἀπὸ τὸν ἄλλου, ἐκεῖνος σέρει τὸ δέφερο, ὁ δέφερος τὸν τρίτο, κ' ἔτσι ὡς τὸ τέλος. Ἐγὼ σημαδεψα τὲς ἰδέες μου καθὼς ἔρχονταν, δίχως νὰ τὲς διαλέξω, ἀφορμῆς ὅπου γράφω πρὸς φίλον, ὅπου ξέρω πῶς γνιόζεται νὰ μὲ συμπαθαίει στὴν καρδίᾳ του καὶ νὰ τὴς βρίζει μύριες πρόφρασες γιὰ διαφάντησή μου.

Κι' ἀληθινὰ ἡ καθαρά φίλια εἰς τάφτο γνωρίζεται, ὅπου ὁ φίλος νὰ συμπαθαίει τὸ φίλο καὶ νὰ μὴ βῆναι μετὸ νοῦ του γιὰ τὸ φέρσιμο τοῦ φίλου του, ὅπου πολλές φορές δείχνει ἀλιώτικο ἀπ' ὅ τι εἶναι σωστά. Μὴ στοχαζεται πῶς δὲ σὲ προ2)

1) Μπορεῖ λέγαμαν.
2) Ἔδω σώνεται τὸ κολεῖδὸ χειρόγραφο.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (μὲ εἰκόνες τοῦ κ. Ν. Λύτρα).

—Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΛΕΩΣ (μὲ εἰκόνες τῆς Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στὴ Λόντρα, σὲ διαλεχτὸ χαρτὶ καὶ εἶναι καλλιτεχνικὰ δεμένο.
Πουλιέται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» δρ. 3, 50.

μισε πῶς κάποιος ἐρχεται σιγὰ-σιγὰ. Ἐφυκράστηκε κάμποιος ὄρα καὶ δὲν ἀκούσε τίποτα. Ἐκαμε πάλι νὰ κοιμηθῆ, ἀλλὰ δὲν τῆς ἐρχόταν ὕπνος. Τὴν ἔπιασε μιὰ στενοχώρια κ' ἐστριφογύριζε κάτω ἀπὸ τὴ βελόντῃ καὶ δὲν ἠσύχαζε. Περνοῦσε ἡ ὄρα ἀτέλειωτη. Ἀλλήταν τὰ πρῶτα πετείνια καὶ αὐτὴ μὲ κλεισμένα τὰ μάτια ἀκόμα ξαγρυπνοῦσε. Σηκωνότανε ν' ἀφυκράστη τριγύρω καὶ πάλι ἔπεφτε. Δὲν εἶχε ἀνάκαρα. Ἐκραζαν τὰ δεῦτερα πετείνια καὶ ἀκόμα δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ τί εἶχε καὶ τῆς ἐφευγε ὁ ὕπνος. Ἐπῆγε ὁ νοῦς τῆς στὴν καλημῆνι τῆ Βγένω πού τὴ χώρισε ὁ ἀρραθωνιστικός τῆς, γιατί ἔμαθε πῶς κάποιος τὴν ἐφίλησε τὴ νύχτα στὴ βρύση πού πῆγε νὰ πλύνη· κ' ἔφερεν μπροστά τῆς ὅλα τὰ περιστατικὰ αὐτοῦ τοῦ ἀρραθωνιστοῦ, τὴ χαρὰ τῆς Βγένω, τὸ κμακρωμά τῆς στὸ χορὸ τῆ Λαμπρῆ—ἄχ! πῶς ἔλαμπε τὸ πρόσωπό τῆς! καὶ κατόπι τὸ χωρισμὸ τῆς τὸν ἀναπάντεχον καὶ σταματοῦσε.—Τί καθομαι καὶ βῆνω μετὸ νοῦ μου ἡ ἀμοισή! συλλογίστηκε καὶ ξανά ἀφυκράστηκε. Τὴν ἔπιασε πάλι ὁ φόβος τῆς περασμένης βραδιῆς καὶ κουκουλώθηκε μῆσα στὸ στρώμα. Δάγκασε ἀξάφνα τὰ χεῖλιά τῆς καὶ κοκκίνισε ὡς τὴν ψυχὴ τῆς, γιατί ἔνοιωσε πῶς ὅτι κατὶ καρτεροῦσε

Ο "ΝΟΥΜΑΣ",

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ δρ. χρ. 12 1/2

Γιὰ τὲς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τριμήνες 3 δρ. τὴν τριμηνία συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητής ἂ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίβσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια), στὸ κίβσκι Γιαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρου στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Φανάρι δίχως φῶς—Τὸ μποικοτάζ—«Ἄξιος συμπαθείας!»—Ὁ κ. Ποριώτης—Οἱ μπακαλολόγοι.

ΚΑΠΙΟΣ πού διάδασε στὲς ἔφημερίδες τὲς γιορτὲς καὶ τὰ πανηγύρια πού γινήκανε στὴν Πόλη, στὸ Πατριαρχεῖο, γιατί εὐδόκησε ὁ «σοφὸς» καὶ ὁ «ἀστροφῶς» κ. Μιστριώτης νὰν τὰ ἐπισκεφτεῖ, εἶπε:

—Ταιριασμένο συναπάντημα αὐτὸ. Ἡ Ἀττικὴ μούχλα συναπαντήθηκε μετὴ τὴ Βυζαντινὴ μούχλα καὶ τὸ Ἔθνος σώθηκε πιά.

Κι ὅταν αὐτὸς ὁ κάπιος διάδασε πῶς στὸ Φανάρι χειροτόνησε ὁ Πατριάρχης τὸ Σοφὸ ἀρχιερεβενδάριον καὶ ἀρχιερέου γυκολαρίον καὶ ἀρχικαγκελάριον, ξεφόνισε:

—Μὰ ἐπιτέλους αὐτὸ τὸ περίφημο Φανάρι θὰ μείνει αἰώνια στὸ σκοτάδι καὶ δὲ θὰ χαρεῖ κ' αὐτὸ λίγο φῶς:

Τέτια, φαίνεται, θᾶναι ἡ μοῖρα τοῦ Ἔθνους μας. Νὰν τὸ πολεμοῦνε λυσσασμένα ὁ Καλόγερος κ' ὁ Σκολαστικός. Ὁ Βούργαρος κ' ὁ Τουρκοῦς, σὰ νὰ λέμε. Τὸ Σκοτάδι καὶ ἡ Πρόβληψη.

*

καὶ δὲν ἐρχόταν. Ἄναψαν τὰ μάγουλά τῆς κ' ἡ ντροπὴ τῆς σκόρπισε κάθε σκέψη κ' ἐνέργεια. Κουρασμένη καὶ παραδαρμένη τέλος ἐπλάγιασε.

Τὸ ἄλλο βράδι ἀρχισε ὁ κίντυνος τῆς παπαδιάς καὶ ξαγρύπνησε κοντὰ τῆς ὅσο πού ξεγέννησε. Τὴν ἄλλη μέρα καὶ τὸ βράδι ἀπὸ τὲς φωνὲς καὶ τὸν κόσμο δὲν τῆς ἔμεινε καιρὸς νὰ κλειστή μῆσα τῆς καὶ νὰ μείνη μοναχὴ μετὸν ἑαυτὸ τῆς. Ἀσημονήθηκε μῆσα στὴν ἀντάρα.

Ὁ ἀγιογράφος ἐφκείασε τὴν εἰκόνα καὶ τὸν κρατήσανε καὶ στὸ πανηγύρι, κατόπι μιὰ φορὰ πού ἤρθε ἔκατσε κ' ἐφκείασε καὶ κατὶ ἄλλες εἰκόνες καὶ τὴν τέταρτη μέρα γύρισε. Ἐπῆγε καὶ κλείστηκε μῆσα στὴν κάμαρά του δὴ τὴν ἡμέρῃ κυτίζοντας ἀπὸ τὲς χαραμάδες καὶ ἀκούοντας προσεχτικὰ κάθε περπατησιὰ ἔξω στὴν κρεββάτῃ. Ἐδινε μιὰ πινελιά στὴν εἰκόνα καὶ πάλι αὐτίζότανε ν' ἀκούση τὸ γινώριμο πῶς νὰ βερπατάτῃ στὰ γερά. Ἐως ὅπου ἔφτασε τὸ βράδι. Μέτρησε τὲς ὥρες, λογάριασε τὰ λεπτά, ἀκούσε νὰ περᾶν οἱ στιγμὲς ἔσο νὰ πάρῃ ἡ νύχτα καὶ μιὰ ἀνυπομονία τὸν κυρίεψε. Ἐσθῆσε τὸ καντήλι κ' ἀνοῖξε τὰ παραθύρια διάπλατα. Ἄλαφρὸ κέρακι κανούριζε τὰ φύλλα τῶν δέντρων τοῦ κήπου κ' ἐκεῖνα ἀνάσαιναν ψιλοφτερουγίζοντας.

ΚΑΙ τὸ κάτω κάτω, τί εἶναι τὸ μποικοτάζ πού κήρυξαν τελευταῖα οἱ Τουρκοῦς στὴ Σμύρνη κ' ἄλλου στὸ Ἑλληνικὸ ἐμπόριο, μπροστὰ στὸ μποικοτάζ πούχει κηρύξει χρόνια καὶ χρόνια τὸ Καλόγερος κ' ὁ Σκολαστικός, συμμαχώντας μετὸ ἐπίσημο Κράτος, στὴν Ἑλληνικὴ ψυχῇ;

*

ΠΡΕΠΕΙ νὰν τοῦ γίνει ὑποδοχὴ ἐνθουσιώδικη τοῦ Βασιλιά σὰ γυρίσει ἀπὸ τὴν Εὐρώπη γιατί, λέει τὸ «Ἐμπρός»,... «κατάστη ἄξιος συμπαθείας».

Μπορεῖ. Νὰ δοῦμε ὅμως πότε καὶ πῶς θὰ «καταστῆ ἄξιος συμπαθείας» κ' ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος, πού μετὰ τῆς τῆς του φερσίματα μόνο ἄξιος γιὰ γέλια κατάντησε.

*

ΜΕ χαρὰ δηλώνουμε στοὺς ἀναγνώστες μας πῶς ἀπὸ τοῦτη τὴ βδομάδα πιάει ταχτικὴ δουλιὰ στὸ «Νουμά» ὁ κ. Ν. Ποριώτης. Τί σημασία ἔχει γιὰ τὸ «Νουμά» ἡ τέτια διαλεχτὴ συνεργασία, θὰ φανεῖ σιγὰ σιγὰ καὶ μετὸν καιρὸ. Δὲ συνειθίσκαμε νὰ λέμε. Συνειθίσκαμε νὰ δὲ λέμε. Κι θὲρῆσαμε οἱ ἴδιοι οἱ ἀναγνώστες μας νὰν τὸ δοῦνε καὶ νὰν τὸ μολογῆσουν πῶς δύναμη καινοῦρια ἔδωσε στὸ «Νουμά» ἡ ταχτικὴ συνεργασία ἐνὸς τέτιου διαλεχτοῦ φιλόλογου, καλοσυνεῖδου ἐργάτη καὶ ἠθικοῦ, κυριολεκτικὰ ἡ θ ι κ ο ῦ, ἀνθρώπου.

*

ΟΡΙΑ δὲν ἔχει ἡ μπακαλοσύνη. Μὲ ἀναγκάτῃ διαβάσαμε στὲς ἔφημερίδες τὴν ἀκόλουθῃ ρεζιλίαν γιὰ κάπιο νιόφαντο περιοδικὸ:

«Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ἰουνίου παρουσιάζεται ὡστερ' ἀπὸ ὑπερδρακετὴ ἀποχρῆν ἀπὸ πάσης λογοτεχνικῆς δράσεως ὁ γνωστότατος λογοτέχνης κ. Μ., γράφων κριτικὴν ἐπὶ τῶν ἐκδοθέντων κατὰ τὸν μῆνα Μάιον φιλολογικῶν ἔργων».

Πρόκειται γιὰ γνωστότατο λόγιον πού δέκα χρόνια κ' ἀπάνου εἶναι βυθισμένο; σὲ πνευματικὸ σκοτάδι καὶ πού δσο: τὸν γωρῆσανε τότες κ' ὅσοι τὸν βλέπουνε σήμερὰ στοὺς δρόμους νιώθουν τὴν καρδίᾳ τους νὰ σφίγγεται καὶ τὰ μάτια τους νὰ νοτίζονται.

Κι ὅμως ἡ μπακαλοσύνη δὲ δίσταζε, βλέπετε, νὰ ξεμεταλλεῖται καὶ τὴ τσορὰ του ἰκόμα.

Ὅρῃ, πού κατηγνήσανε! πούλεγε ἄλλοτες ὁ μπακαλίτης Γιάννης Καμπούραλους.

ΚΑΤΑΔΙΚΟΣ*

Φωνάζαμε, μᾶς πῆρ' ὁ κόσμος πρέφα· κ' ὁ κόσμος δουλειὰ δὲν ἔχει καὶ δουλειὰ γυρέσει. Πηγαίνοντανε γειτόνιστες, λαδικὰ, ἀκάλεστες μεσολάδες, λόγια σ' ἐμᾶς, λόγια σ' ἐκεῖνες· νὰ ἔτο' εἴπανε γιὰτὰ σένα, νὰ ἔτο' εἴπανε γιὰ τὸ γιό σου·

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ περασμένο φύλλο.

Μιὰ κρυάδα μπῆκε μῆσα κ' ἀνατρίχιασε. Κάτω στὸ δρόμο κάποιος ἀγωγιχίτης περνοῦσε νὰ πάη νὰ ποτίτῃ τὸ μυλάρι του στὴ βρύση. Τὰ βήματα ἀκούσανε ξερά μῆσα στὴ σιγῇ καὶ τὸ κυρτὸ τοῦ μουλαριοῦ ἔχυνε στὴ νύχτα περπατοῦμενα κ' ἀριὰ κουδουνίσματα. Τ' ἀκούσε νὰ χάνεται πέρα στὸ δρόμο καὶ τὸ κουδούνισμα νὰ σθῆνεται πίσω ἀπὸ τὰ σπιτικά. Μακριὰ φάνταζε τὸ φιλό καμπαναριό, μακρῆ σκιά στὸν ἑξάστερον οὐρανὸ κ' ἕνα πεφτάστρι γλίστησε καὶ κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὸν τροῦλλο, κατόπι πάλι φάνηκε ἀνάμεσα τὲς κμακρὲς καὶ σθῆστηκε κάτω στὰ ἀκροῦρανα.

Στάθηκε στὸ περᾶθρο κάμποιος ὄρα κυτίζοντας ἔτσι ἀόριστα χωρὶς νὰ βλέπῃ τίποτα. Κατόπι ἀνοῖξε τὴν πόρτα, ἔβαλε τ' αὐτὶ του, τὴν ἔκλεισε καὶ πάλι γύρισε. Ἄναψε τὸ καντήλι, στάθηκε μιὰ στιγμή καὶ πάλι τσόθησε. Πῆγε ὡς τὴν πόρτα ἀλαφρὰ ἀλαφρὰ κ' ἔπιασε τὸ μάνταλο τόσο σιγὰ πού εἴταν ἀδύνατο ν' ἀνοῖξῃ. Τέλος ἀνοῖξε, ἀλλὰ ἔτριξε τόσο πολὺ πού γύρισε πάλι, πῆγε ὡς τὸ περᾶθρο καὶ κατόπι σὰν νὰ πῆρε κάποια ἀπόφασι πετάχτηκε ἔξω στὴν κρεββάτῃ. Σὲ μιὰ γωνιά κμύριζε ἕνα κουβαριασμένο πρᾶμα στριμωχτὰ στὴν κῆπο. Ἐκαμε δυὸ βήματα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀκρῆ ἕνα

αλίμονο, μας έκαμαν άνω κάτω. Και τό παραξένο εκεί πού ή μάμμα μου είτανε σέ κάθε άλλο ζήτημα τόσο γνωστικιά, κι όλα τά 'εαζε σέ μιάν τάξη, σ' ένα δρόμο μέ τό κεφάλι της, σ' άφτό τό ζήτημα παθαινότου τόσο, πού άφινε τόν έαφτό της άδιαφέντερο άγνάντια στήν κκοβουλιά του κόσμου.

Και νά δείτε, πού είχαμε συνηθίσει στά καθγαδάκια, κ' έτσι άν πενούσε καμιά μέρα άνάμεσα στή βδομάδα χωρίς νά λογοφέρουμε, είτανε σάν άνοστη.

Μά ή μάμμα μου τό 'χε πάρει πολύ από καρδιάς και στά ύστερά άρχισε νά μέ καταριέται, νά μή διώ χάρη και προκοπή μ' έλεγε πώς δέ μ' έχει γιό της, κ' έβαλε όλα της τά δυνατά νά μέ χωρίσει από τήν άγάπη μου. Έγώ όμως όλ' άφτά τά 'παίρνα βερεσέ άπ' τό 'να τ' άφτί μου έμπικιναν κι άπ' τ' άλλο έβγαίναν. Και μιιά βραδιά, πού ή γριά μέ θύμωσε παραπάνου, σηκώνουμκι και πάω σπίτι τής αγάπης μου νά δώσω πίσημα άραξώνα. Τι θά κάνεις; είπα μέ τό νού μου, άμα βρεί τά πράματα ξετελειωμένα, θέλει δέ θέλει, θά παραδεχτεί.

Μά έκαμα τό λογαριασμό χωρίς τόν ξενοδόχο. Σάν πήγα κεί, βλέπω από μέρος τής πεθεράς μου, θέλεις πείς, μούτρα βλέπω τήν κόρη δακρυσιμένη. Κατάλαβα πώς είχαν τσακωθεί γιά τό ίδιο ζήτημα.

— Μά τί και τεις τά ίδια έχετε; τίς λέω, ή συχάστε λοιπόν κ' ήρθα νά σά; δώσω άραξώνα.

— "Οχι, παιδί μου, μου λέει άπότομα ή μάμμα της, νά σού τό πώ όρθά κοστά; έγώ τέτοια παιδιακία πράματα δέν τά θέλω, δέ θά παίξουμε τίς κοσκίες, κάμε τή γνώμη τής μάμνης σου κ' ύστερα έλα νά σού δώσω τή θυγατέρα μου. Δέν μπορώ έγώ νά πικροκαταριέτ' έκείνη κατόπι και νά χτυπούν οι κκατάρες στό κεφάλι τό δικό μου και τής κόρης μου; μάμμα είναι, σάν είναι μέ τήν έφκή της, καλώς είδεμή, ξέρε το, δέ σού δίνω τήν κόρη μου.

Θάρραφα, πώς μέ περιχύσανε μέ κρυό νερό. — Έδώ τά μπλέξαμε, είπα μέσα μου. Δέν τό 'λπίζα έτσι, έφυγα έφτός άπ' εκεί, σάν τρελός.

Η ώρα είτανε κάμποσο περασμένη, κ' ένα σκοτάδι, τό δάχτυλό σου δέν έβλεπεις. Περπατούσα και συλλογιζόμουν, συλλογιζόμουν κκι περπατούσα; μηδέν τί κάνω ήξερα, μηδέν πού πάω. "Ότα σήκωσα τό κεφάλι μου, είδα πώς είμουν πιά στό περίγυαλό του λιμανιού μας. Κ' είταν εκεί μπροστά μου στή σειρά τέσσερες-πέντε βάρκες, πού σιγονουιούνταν άπ' τή φουσκοθαλασσιά και θαρρούσες, πώς σού 'λε-

γαν «έλα, έλα». Χωρίς νά τό καλοσυλλογιστώ τι νάχηκα πιά σέ μιιά βάρκα; κάθησα στήν πρώτη κι άρχισα νά παίρνω και νά δίνω μέ τό νού μου τά γενούμενα. Τι νά κάνω; ή γριά μου γιά νά παραδεχτεί είταν άδύνατο, ή μάμμα του κοριτσιού μου τό 'κοψε μέ τό μέλι; έβλεπα μπρός γεμενό και πίσω ρέμα.

— Θα φύγω, είπα μέσα μου. Πρέπει νά πάρω τά μάτια μου νά φύγω μακριά, σέ τόπους ξένους, νά πνίξω τόν πόνο μου; έδώ δέν είναι πιά γιά μένα, κανείς δέ μ' αγαπά, κανείς δέ μέ νιώθει. Θα φύγω κι όπου μέ βγάλει ή άκρη.

Άξαφνα μου κατεβαίνει μιιά ιδέα: λύνω τό πρυμνήσιο, τραβώ τό σίδερο τής βάρκας, βάζω τό τιμόνι, άνοίγω τά πανιά και... από δω πάνε κι άλλοι. Προτού νά τό καλονιώσω, είμωνα δύο μίλια μακριά στό πέλαο. Τόν είχα πρώτο κ' ή βάρκα μου έτρεχε σά βαποράκι.

Κι άρχισα τώρα νά συλλογιόμκι τ' είταν άφτό πού έκαμα; γιάτί νά φύγω; δέν είτανε δά και τόσο τρηγικό τό πράμα! δέν παντρέφτηκε, δέν πήρε άλλον, πάλ' έμιν' αγαπούσε, όλα μπορούσαν νά σιάξουν μέ τήν ύπομονή. Και τί λογιά φεγγιό είταν εκείνο; Πόσο χαμένος γίενε τ' άνθρωπος από καμιά φορά. Σκέφτηκα νά γυρίσω πλώρη, μά θά 'χα τόν άέρ' από μπρός και θά 'ετνακ στό λιμάνι μας κα ταμσήμερα; μου 'ρθε σά ντροπή; ποιός άκούει του κόσμου τίς έγνοιες!

— "Ας τραβήξω, είπα, κι έτσι γίνεις.

Κ' έτσι τό πουρνό πουρνό έφτασα σέ στεριά κι άραξα μπρός σέ μιιά χώρα. Έφτός άμα πάτησα τό πόδι στή στεριά ήρθε ο λιμεναρχής μ' ένα χωροφύλακα κοντά μου.

- Τά χαρτιά σου, μου λέει.
- Τί χαρτιά και τί κολοκύθια! κι από πού θά τά 'χα γώ τά χαρτιά;
- Δέν έχω τού λέω.
- Από πού έρχεσαι;
- Τού είπα τήν πατρίδα μου.
- Και γιάτί 'ρθες έδώ;
- Γιατί;... Για σεργιάνι.
- Για σεργιάνι; μονάχος και τέτοιαν ώρα;
- Δέ μου καλοφαίνεται. Γνωρίζεις κανέναν έδώ;
- "Οχι.
- Τότε κάνε τόν κόπο νά μ' ακολουθήσεις.

Πήγα κατόπι του όχι και τόσο πολύ φκαριστημένος, μά και τί άλλο μπορούσα νά κάνω.

Μέ πήγε στό λιμεναρχείο και βάζοντάς με σέ μιάν κάμαρα, άφισε κοντά μου κ' ένα χωροφύλακα. — Κάθου έδώ τώρα, μου λέει, κ' ύστερα τά λέμε.

Και τότε κατάλαβα πώς μ' έβαλε κράτηση. Δέν μπορώ νά πώ, πώς άπόμεινα και πολύ άτάραχος. Μά κατόπι σκέφτηκα, πώς άμα γίνουν οι χρειζούμενες διατύπωσης και καταλάβουν ποιός είμαι, θά μ' άφίσουν τό πολύ πολύ μπορεί νά πλερώσω κανά πρόστιμο, τί άλλο; Τι έκαμα και τί θά μέ κάμουνε; Θέλησα ν' άνοιξω κουδέντα μέ τό ρύλακά μου, μ' άφτός, φαίνεται, είτανε παραγγελμένος νά μή μου πεί τίποτε, και σάν τό κατάλαβα, έπαψα νά τόνο ρωτώ. Περιμένα νά 'δω τό τέλος.

Είχε περάσει τό μεσημέρι κι άρχισε νά σφίγεται ή καρδιά μου φοβερά.

— Τι μ' εκλεισαν έδώ μέσα; τί θέλουν από μένα; τί τούς έκαμα; "Ας κάνουν τί θά κάνουν κι άς μ' άφίσουν νά 'δω τή δουλειά μου.

Τώρα πιά είχα μετανοιώσει στά καλά γιάτί νά μή γυρίσω πίσω και πού νά 'ξερα τά ύστερά μου! "Ο φύλακας μου 'φερε νά φάω ψωμί και τυρί; άγκαλά και δέν είχα όρεξη, έφριξα λίγο μέσα μου, γιά νά πιάσ' ή καρδιά μου. Θέλησα νά τόν πλερώσω και δέν παραδέχτηκε μέ κανέναν τρόπο; άναψα λοιπόν ένα τσιγάρο και πάντεχα τήν τύχη μου.

"Επεσα τότε σέ μιάν παράλυση, σέ μιιά νάρκη σωματικιά; μά ο νούς δούλεβε. Συλλογιζόμουνα τή θέση μου. Πού είμουν έχτες τέτοιαν ώρα; Πόσα όνειρα γλυκά έπλαθα μέ τή φαντασία μου; κ' ύστερα ο; τό βράδι πώς σκορπιστήκανε σέ μιιά στιγμή μ' εκείνη τήν παράλογη άνητη τής μάμνης της. Θυμόμουνα τά γενούμενα τής περασμένης νυχτιάς; έρχόντανε στό νού μου μέ τή σειρά ένα ένα, ζωερά ζωερά, και θύμωνα μέ τόν έαφτό μου γιά τήν κουταμάρα μου, πού χωρίς καμιάν άφορμή πάθινα άλάκερη "Οδύσσεια; και ποιός ήξερε ακόμα.

Κ' είτανε πιά τό μεσημέρι περασμένο όταν άκουσα μιιά δυνατή σφυριγματιά βαπορισού. Είταν τό βαπόρι, πού ήρχονταν άπ' τήν Πόλη και πήγαυε στήν πατρίδα μου. "Αν είμουν έλέφτερος, θά 'μπικινα μέσα του, θά 'δενα κατόπι του τή βάρκα και θά γύριζα πίσω στή μάμμα μου, στήν άγάπη μου, στά δύο άφτά όντα, πού τόσο μισούντανε συναιμεταζύτους και πού τόσο έγώ τ' αγαπούσα. Θα πήγαινα, κι έτσι ήθελε άς έλεγε ο κόσμος. Μά τώρα πώς νά

σκουήμα μικρού παιδιού σάν νιαούρισμα γρατσούνισε τή μαλακή γαλήνη τής νυχτιάς. Στή μέση τήν ταράτσα κοκκάλιασε τό κορμί του σάν δέντρο ξερό στήν έρημιά. Από τήν άκρη τής γωνιάς άξαφνα σηκώθηκε εκείνη και τριβοντας τά μάτια κίνησε πρός τή φωνή. Κουτουλώντας πάει ως τή μέση και ότι ήθελε νά προσδιαβή άπτό τό όρθό άγκλημα δύο χέρια τήν άρπαξαν μέ όρμη κ' έπεσε στήν άγκαλιά τους. Ένα φιλό άναστένασμα πνίγηκε στό λαιμό της κ' οι δύο μαζί παραδέρνοντας κυλίστηκαν άπάνω στό φτενό στρώμα.

Η ήσυχία βασιλέψε παντού. Τό σκουήμα του παιδιού είχε πάψει πιά και στά δέντρα του κήπου άποκοιμήθηκε τό άλαφρό άεράκι κι αυτά είχαν κρατήσει τήν άναπνοιά τους. Ένα σκράκι σταμάτησε μέσα στήν καρδιά του νταρεκιού τή δουλειά του και μιιά σαρκυπαδοραούσα κκατεβαινοντας τόν τεύχο στή γωνιά άλλαξε δρόμο και στήν κόχη στάθηκε περιμένοντας. "Όλα σά νά είχανε σταματήσει μιιά στιγμή και δέν άκούότανε παρά τό σιγανό και βιαστικό άγκομαχητό τής σάρκας στή σκοτεινή γωνιά.

Δ

Έκείνες τίς ημέρες ο άγιογράφας έλαβε ένα

γράμμα από τό σπίτι του. Τούγραφαν πώς ή νύφη πάει καλύτερα και πώς σέ λίγην καιρό θά πάει νά τήν πάρουν από τό μοναστήρι και καλά θά είταν νάρχόταν κι αυτός τώρα αυτός παρόκει. Κεραυός έπεσε μέσα στήν ψυχή του. Έκείνο πού νόμιζε ως τά χτες εύτυχία είταν ή δυστυχία του κι αυτή είχε κάμει τόσο μεγάλο κακό σέ μιάν άθώα και δυστυχισμένη ύπαρξη. Είχε λησμονήσει τόσον καιρό τή γυναίκα του πού είταν πεθαιμένη γι' αυτόν από τήν ήμερα πού έφυγε από τό σπίτι του. Και τώρα του παρουσιαζότανε σά νά είταν γιά πάντα δεμένος στής κόλασης τήν πόρτα. Και δέν περιόριζε στιγμή νά μή συλλογιστή και τή Ρίνα πού τούρχότανε νά κλάψη μέ τή συμφορά της. Άμυδρά κάπως είχε περάσει από τό νού του ή ιδέα του γάμου μ' αυτήν, αλλά δέν κατώρθωνε νά παραστήση μέσα του καθάρ τήν άνάγκη αυτή. Μιά άμέλεια πάντα είχε δείξει σ' αυτό τό ζήτημα και βριστότανε καμιά φορά νά έπιμείνη. Σιγά-σιγά όμως έσο περνώσε ο καιρός τόσο δυνάμωνα μέσα του αυτή ή σκέψη και τώρα μέ τό γράμμα ξεκαθάρισε γιά πάντα ή άνάγκη αυτή. Άλλά συγχρόνως βρισκότανε κλεισμένος μέσα σέ φυλακή πού τής έβγαλαν όλον τόν άέρα και τόν ήλιο. Κ' έπεσε σέ μιιά μελαγχολία άλάλητη.

Προσπαθούσε νά όρίση τί ήθκανε μέσα σ' αυτόν τό λάκκο πού βρέθηκε μπερδεμένος κ' ένα άνάθεμα πρώτη φορά γέμιζε τό νού του σάν βλαστήμια. Άλλά πάλι μετανόησε γιά τό θυμό του και ήμέρεψε. Άφηνόταν έμωσ μέσα στους λογισμούς και παραδερνε χωρίς νά βρή κανένα τέλος. Μέρης βάζαζε αυτό τό βασάνο. Είχε φύγει πιά από τό χωριό τής Ρίνας κ' έτρεχε σά τριγύρω χωριά χωρίς νά του φύγη κ' ή έγνοια τούτη. Κι ακόμα ποτέ του δέν αποφάσιζε νά πάη νά ματαίδη τή Ρίνα: κάθε μέρα τόλεγε κι άρχίναε νά τόν εύφραίνη ή κατάγλυκια ένθύμηση τής βραδιάς εκείνης, αλλά γλήγορα λητμονούσε τήν πρώτη σκέψη και τόν ταραγνούσε τό πρόβλημα του γάμου.

Είχαν περάσει τρεις μήνες πού μιιά μέρα πηγαίνοντας από ένα χωριό σ' άλλο σταμάτησε στό δρόμο νά ξεδιψάση καμένος από τό λιούρι του μεσημεριού. Έσκυψε νά πιη σέ μιιά δροσοπηγή πού έβγαυε άνάμεσα τά βάρτα του λάκκου από χαμηλό χριστόν τοίχο. Τό νερό δέ φινιότανε καθόλου, αλλά τό σιγανό μουρμούρισμα στά πλυμένα δλόγυρα χαλίκια τής ρεματίας αναδινότανε γλυκό και γελαστό κάτω από τά φουντωτά λειψόφυλλα χαμώδεντρ. "Ο Γληγόρης άναμέρισε τά κλαριά και όρόσισε τ'

κάμω ; - Αί, είπα, άφτό δέν είνκι τό τελεφταίο βα-
πόρι, πού περνάει από 'δω γιά τόν τόπο μου, πάω
μέ τό μεθαιβριανό.

Και μιιά άνοιγ' ή πόρτα και μπαίνει μέσα ό λι-
μενάρχης μέ τίν άτυνόμεο και δύο κλητήρες.

- Κύριε, μου λέει ό άτυνόμεο, έφές στην πα-
τριδα σου έγινε φόνος κ' ύποψιάζονται πώς τόν έ-
καμες έσύ.

Σάν άστροπελέκι κατέβηκαν τά λόγια του ά-
τυνόμεου στο κεφάλι μου.

- Φόνος !... έγώ !... άκούμ' άφτά θέλουμε.

- Δέν ξέρω, μου λέει, μά έπειδή είσαι χωρίς
διαβατήριό και τά λοιπά, κ' έπειδή έφυγες έφές από
κει μοναχός σου μέ τέτοιον τρόπο, έδες οι ύποψίες
βαραίνουνε στο κεφάλι σου κ' έχω τηλεγράφημα νά
σε σταίλω εκεί δεμένο. Ή; έδω είν' τό δικό μου τό
χρέος κι άφτό θά κάνω, ύστερα κάνε καλά μέ τούς
πατριώτες σου.

- Νά τα ! τά μικρά δέν ήθελες, τά μεγάλα
γύρεδες, τράβα γέρο διάβολε. Μά πάλε τό θάρρος
δέ μ' άφησ' όλωσδιόλου.

- Όχ πάω κεί, είπα μέσα μου, θ' άποδειχτεί
ή άθωοσύνη μου, θά καταλάβουν τό λάθος και θά
μ' άφήσουν. Μά νά πάω δεμένος, νά μέ περάσουν
έτσι μέσ' άπ' τήν άγορά, νά μέ πάνε στη φυλακή,
τί ντροπή ! Κ' ή μάνα μου ; κ' ή αγάπη μου ; κι
ό κόσμος ; Α, τούτο είτανε πολύ μεγάλο γιατά
μένα. Όσο ξέροντας, πώς τά λόγια δέ φελούν,
άποφάσισα νά μήν άντισταθώ σε τίποτα. Έκείνος
έβγαλε μιάν άλυσιδίτσα, έγώ άπλωσα τά χέρια
μου κολλημένα και μου τά πεδίλωσε, κλειδώσε μέ
μιιά μικρή κλειδαριά τήν άλυσιδίδα, έδωσε τό κλειδί
στον έν' άπ' τούς κλητήρες και μ' έγνεψε νά τόν
άκολουθήσω. Μπρός πάγκινε άφτός μέ τό λιμεναρ-
χη, κατόπι έγώ άνάμεσα σε δύο κλητήρες μέ τ' έρ-
ματα στο νόμο και πίσω μου κόσμος ! κόσμος !

"Αμα φτάσαμε στο περίγαλο, μέ βάλανε μέσ'
στη βάρκα μου μαζί μέ τούς δύο κλητήρες και μέ
πήγανε πά' στο βικτόρι και τή βάρκα τήν έδεσαν
κατόπι. "Υστερ' άπό κανδυό ώρες τό βικτόρι ξεκί-
νησε. Νυχτερινό ταξίδι. Βιδιά, λαδιό ή θάλασσα
πλήξη, πλήξη ! έκείνο τό ντάκου-ντούκου τής μη-
χανής θορυβόσα πώς χτυπά μέσ' στα σπλάχνα μου.
"Αμα στέκουνταν ή μηχανή, άρχινούσε τό βίντσι.
Εημέρωσε κι άκόμα πού νά φτάσουμε ; τό βικτόρι
έπιανε σκάλες και στεκότουνε σε κάθε μιάν από
δυσ-τρεις ώρες.

άναμμένα σωτικά του και κηώς είταν κουρασμένος,
άκούμπησε λιγάκι νά πάρη καμιά μπουκιιά έκεί
στον ήσκιο. Δέν άρχητε νάξη στην παντοτεινή του
σκέψη. Κι άνανογιόνται έλα τά περασμένα και τις
στενοχώριες του και τό γάμο του και τή Ρίνα, ση-
κώθηκε άξαφνα όρθός. Μέσθ στην έρημιά αισθανό-
τανε δύο μεγάλα χέρια νά τόν τραβούν τυραννικά
και πάλε σάν δύο μεγάλα φορτια νάρχονταν από
μακριά νά πέσουν άπάνω του. Τό ένκ τό είχε,
άφόντις έγνώρισε τή Ρίνα, τ' άλλο του τό ξανά-
φερε τό γράμμα. Μοναχός αυτός κ' ή ψυχή του,
περπατούσε έτσι σ' έλόν τόν κόσμο χωρίς κανείς νά
τόν ξέρη, άπομονωμένος κι άνάμεσα σε δύο θεριά
πού του άγκύλωναν τό νού μέ τά νύχια τους όπου
κι άν βρισκότανε. Ετρομάζε κι ό ίδιος και κύταζε
γύρω μέ μιιά άνησυχία πού έφεγγε στα διάπλατα
μάτια του. Μοναχ' ή βουή τής μοναξιάς έκύκλωνε
τήν άγωνία του. Αλλά μέσα στην ψυχή του δύο
σφυριά χτυπούσαν άπνωτά μέ άγρια όρρα κ' έπι-
μονή σά νάθελαν νά σπάσουν τά κόκαλα κάποιου
κακούργου, φονιά, δειμόνου γέννας.

"Η πάλη αυτή τής αγάπης-του, τής άμαρτίας
του, τής άβουλής άδυναμίας του, τής άτυχής παν-
τρείας του και τής ανάγκης πού τόν έφερνε σε και-

"Ακούς έκεί νά 'μαι δεμένος σάν καταδικος έγώ,
έγώ πού δέν πειράζα ποτές μήτε τό μέρημα κ'
έγώ πού δέν είταν άνθρωπος νά μέ δει και νά μή
μ' άγκπήσει. έγώ πού φοβόμουνα νά πατήσω στο
δικαστήριο τήν πόρτα ! Και ξέρεις, λέω, ξέρεις ν'
άπκτηθει τίποτες τό δικαστήριο και νά 'χουμε στο
κεφάλι μας. έδω δέν άποκοτούσε νά προχωρήσει ό
λογισμός. σάθηκε κ' είδα μόνο μάθρο βράθρο
μπροστά μου. μου φάνηκε φοβερό. ένοιωσα στé μέ-
λη μιάν κομάρρα, άποκαρώθηκα και ξαπλώθη-
κα, σά νά παράδινε τόν έαυτό μου άδιαφέντερο,
δέν είχα κουράγιο ν' άντισταθώ στο φοβερό βραχνά,
πού δλόζυπνο μέ πατούσε μέρα μεσημέρι. "Εκλεισα
τά μάτια μου και μουρμούριζα :

- "Όχι, Θεέ μου, όχι... ά, είνκι δυνατό ;... ύ-
στερα !...

Και θέλησα νά δώσω άλλο δρόμο στις σκέψεις
μου, μά δέν τό κατώρθωσα. ό νοός μου γύριζε όλο
στα ίδια, σάν τή νυχτοπεταλούδα στο λυχνάρι.

Κοντά τό μεσημέρι φάνηκαν τά σπίτια τής πα-
τρίδας μου. έσφιξε, έσφιξε ή καρδιά μου και μέ
τρεμούλα στο μέλη μου σηκώθηκα κι άκούμπησα
στην κουπαστή του βικτοριού κ' έβλεπα έζω. ό νοός
μου πιά δέ δούλευε. σάθηκε.

Σέ μιό ήρα πάνου κάτου άραζε τό βικτόρι στο
λιμάνι μας. Σκύφτω και βλέπω έζω, φοβερό πράμα.
τά κκατάγιαλα είτανε γιομάτα κόσμο. Τό 'ζεραν
πώς θά μέ φέρει τό βικτόρι και περιμένανε νά 'δούν
τό φονιά.

- Θεέ μου ! Θεέ μου ! είπα, σκοτίστηκαν τά
μάτια μου, λιγέψεν ή καρδιά μου και ξαπλώθηκα
άνωτος κι άγροίκητος.

"Αφτή ή λιγουριά μου μέ γλύτωσε άπ' τή
άτίμωση έκείνη, νά ποράτω μέ δεμένα χέρια μέσ'
άπό τόσο γνωστό μου κότμο. Μά βγάλανε μέ τή
βάρκα κοντά στο δικαστήριο και μέ πήγανε μέ κλει-
στο άμάξι.

"Όταν ήρθα στον έφτό μου, τά χέρια μου εί-
τανε λυμένα. στο προσέφαλό μου είταν ό γιατρός
κ' ή μάνα μου. Μου 'σφιγγε τά χέρια μου και μέ
φιλούσε.

- "Αχ παιδί μου, αγόρι μου, τ' είν' άφτά
πδπαθες !

Καημένη μου μαννούλα πόσο μ' άχπουσες
κ' έγώ σε πικραίνω έτσι ! Μά και τί μπορούσα νά
κάμω ;

"Ανακάθισα, τήν άγκάλιασα κ' έγώ και τή φί-

λησα, τή φίλησα κ' έκλαψα σα μωρό παιδί. ύστερα
γύρισα κ' είδα και στού γιατρού τά μάτια άκάρκα.
Είνκι στιγμές, πού άκκούζουν κ' οι γιατροί άκόμα.

Είμουν καλά, έν από μιιά μικρή άδυναμιά πού
είχα σηκώθηκα όλόρθος. είμουνα μέσ' στο κρατη-
τήριο προφυλακισμένος. Αρχίσανε νά 'ρχονται οι φί-
λοι κ' οι συγγενήδες νά μέ βλέπουνε.

- Περστικά.

- Έφκαριστώ.

- Μή σου μέλει, έλα περνούνε και τά λοιπά.

Παρηγορίες. "Η αλήθεια είνκι, πώς έλοι πιστεύαν,
πώς έγώ είμουν ό φονιάς και λυπούτανε μέσα τους
τή νότη μου, πού πάει γιά πάντα. Μόνο μιιά ψυχή
είταν πεισμένη γιά τήν άθωοσύνη μου, ή μάνα μου,
πού μέ γέννησε και μέ γνώριζε καλύτερ' άπ' όλους.

"Ίσια ίσια τή βραδιά πού έγώ σαστισμένος άπ'
τήν άτυχιά μου έβγαλα χωρίς νά ξέρω τί κάμνω,
βρέθηκε στα κκατάγιαλα σκοτωμένο ένα παλληκαρί,
πού τό 'χε φέρει ό διάβολος νά μαλλώσω μαζί του
πριν από τρεις μέρες μέσ' στο καφεείο γιά κάτι
μικροδουλειές. "Υποθέτω πώς τό είχανε σκοτώσει
τερκεζοί, γιατί άργότερα βρέθηκε κι άλλος σκοτω-
μένος στο ίδιο μέρος μέ τις ίδιες περιστάσεις κι άπο-
δείχτηκε πώς τότε σκοτώσανε τερκεζοί. Μά τότες
ή κοινή γνώμη είχε καταδικάσει έμένα. Οι συγγε-
νήδες του παλληκαριού έκείνου δώσανε άγωγή έναν-
τίο μου και μέ κκατδικώζανε μέ φοβερό πείσμα. Δύο
νυχτοφύλακες μαρτυρήσανε πώς τή νύχτα έκείνη
άργά μ' είδανε νά τρέχω σαστισμένος κατá μακρός
τό περίγαλο. Είπα έγώ τήν αλήθεινή αίτία, φωνά-
ζανε και τήν κόρη, φωνάζανε και τή μάνα της και
μαρτυρήσανε, μά τή μαρτυρία τους; οι ένάγοντες τή
χτυπήσανε, προβάλλοντας στο δικαστήριο τή άντί-
σταχη πώς άφτες μέ θέλανε γιά γκαμπό κι όλα
άφτά είνκι μύθος γιά νά μέ γλυτώσουνε, κ' έπειδή
είτανε γνωστές οι σκέτες μας, τό δικαστήριο περα-
δέχτηκε τήν άντίσταχη κι άπόριξε τις μαρτυριές
έκείνες πού είτανε οι μόνες γιά υπεράσπισή μου.

Τό δικαστήριο τής πατρίδας μου δέν έχει τιμήμα
κκακουροδικείου. "Υστερ' άπό τριώ μηνώ προσυλά-
κιση και προκαταρκτικές άνάκρισεις πού κατατυραν-
νήθηκα σε μιάν κατáσταση άπελπιστικά άβιβάκη
μέ στείλανε δώ μονάχο κι άπροσπάτερο νά δικα-
στώ. δηλαδή νά πολεμήσω έγώ ό φτωχός άγνάντια
στο γίγαντα πού τότε λένε κοινή γνώμη.

Μόνο μου προστάτη είχα τή μαννούλα μου πού
πούλησε ένα χτήμα της κ' έπεσε κατόπι μου ίσως

νούργιον κόσμο και δέν είχε τήν τόλη νά τό ά-
δράξει, έγινε τώρα τόσο ζωηρή και βραειά πού έπρεπε
πιε νά ξεκαθαρίση ό νικητής, άλλωδι; θά τά πα-
ράσερνε όλα στο χυμό και στην κατατροφή. "Ε-
καμε νά πάρη δρόμο και τά πόδια του βρέθησαν
καρφωμένα στη γής και στυλώνονταν έκεί μέ μιιά
δύναμη άκατανίκητη. Κάθιτε πάλι και θέλησε νά
ξεδιάλυθη τί είταν έκείνο πού του έπιανε τά πόδια,
πού του άδυνατούσε τά χέρια, πού του έσφιγγε τό
κεφάλι μ' ένα τεφάνι σιδερένιο, τί είταν έκείνο
πού δέν τόν άφνε νά ζήση τήν έλεύθερη και ήτυχη
ζωή "Εφαζε όλο τό είναι του και έδες τις ήμέρες
του και έδες τις ώρες και τήν πράξη κάθε στιγ-
μής και τό λόγο κάθε λεπτού πού είπε κι έκουτε
είτε μέ τ' αυτιά είτε μέ τήν ψυχή του. "Εβαλε όλα
τά δυνατά του γιά νά μπόρσχη νά βγάλη τήν ουσία
άπ' όλα αυτά και είδε τί θλιβερό πού είταν κι άχα-
ραχτήριστα μπροστά του. Είδε άκόμα πώς αυτά
είταν ή ζωή του πού τήν ύφταναν χωρίς νά τό θέλη,
χωρίς νά τό κατλάβη. Και θυμήθηκε έτσι τό
κάτηρο του, τόν παλαιόν άγιογράφο, πού έλεγε
κάθε τόσο : "Τό νερό πού τρέχει στην έρημική κρυό-
βρυση δέν πάει χαμένο, ποτίζε χορτάρια και χυ-
μόδεντρα και ξεδιψάει τά λάφια και τά ζωντανά.

Μά έγώ θέλω νά τό φέρω στον κήπο μου...
Τού φάηκε πώς έτσι είταν και τό νερό τής ζωής
του, έτρεχε άσυείδητα πάντα στα χρόνια του κκι-
ρού πού διάβκινε. "Ελειπε τό χέρι πού θά τό κήψη
νά τό κήνη δικό του. Και μέ τή χερά ενός και-
νούργιου πόθου, πού κάπου-κάπου φανερονόταν κ'
έσθηνε μέσα του, σηκώθηκε και πήρε τό δρόμο γιά
τό χωριό τής Ρίνας. Μιά εθμήμη μελαγχολία άντι-
φέγγιζε στο πρόσωπό του κ' έλεγεσ πώς είταν τό
ζεγονιαστο παιδί των μικρών του χρόνων. Περπά-
τησε κάμποση ώρα γλήγορα και κατόπι βικστικά.
"Εκύταζε τά δέντρα τά ξερά και γυμνά και τούς
φράχτες πού τέρνοταν πλάι στο δρόμο. Τά βίττα
χωρίς φύλλα έδειχναν πιδ σουβλερά τάγκάθια τους.
Μέσθ του άναγύριζαν λογίων τών λογίων σκέψεις
και πόθοι. Κι αυτός έτρεχε κκαλάζοντας σε κάθε
βήμα και λογισμό και πακίροντας τή μιιά κι άφή-
νοντας τήν άλλη σκέψη κ' έκείνος άναμκκλιασμένες
σκάλωναν άπάνω τ' άγκάθια σάν κουρέλια πού ό
άέρας έπκίζε μαζί τους κοροϊδευτά. Κ' έτσι δέν έ-
μεινε παρά μιιά μονάχη πού κυρσίσε τό μυκλό του
και τούδινε φτερά στα πόδια.
Σ' ένα γύριμα του δρόμου από μακριά τ' ατύι
του πήρε τό κυτρί ενός μουλκτριού πού σιγοπερπά-

και με γλυτώσει. 'Ετρεχ' εδω, πήγαινε' εκεί, χτυπούσε πόρτες, φιλούσε ποδιές, παντού ύπεσκέματα, παντού ταξίματα, μα δλα για ξεφορτωμό. Οί ενάγοντες... παράξενο, πεισμένοι πέρα για πέρα πως εγώ σκότωσα τον άθρωπό τους κανένα μέσο δέν αφήκανε, καμιά θυσία δέ λυπηθήκανε να προστοιμάσουν την καταδικη μου.

Τέλος ήρθε ή μέρα τής τελειωτικής απόφασης με βγάλανε μπρός στο δικαστήριο. Θεέ μου, τί φοβερές ώρες αγωνίας εΐταν εκείνες! 'Εσύ που ξέρεις πως είσαι άθώος, μιλεΐς, γανιαζεις, ιδρώνεις, σπαράζεσαι να τους δώσεις να καταλάβουν. 'Εκείνοι σκληροί, άμάλαχτοι, άπαθοι, άσυγκίνητοι στον καημό σου, σε βλέπουνε μ' άπελπιστική άδιαφορία, θαρρείς σε φοβερίζουνε με τό βλέμμα.

Μου δώσανε δά κ' ένα δικηγόρο για να με διαφεντέψει. Μα κι άφτός ο καημένος εΐτανε, φαίνεται, βέβαιος για την ένοχη μου, μάσησε καμπόσα λόγια και καθ'οσε.

Κι όταν άπεσύρθησαν οί δικαστάδες για να βγάλουν την απόφαση, άρχισα κ' εγώ να συλλογιόμμαι μήπως άπ' αλήθεια σκότωσα τον άθρωπο και δέν τό θυμόμουνα. 'Υστερ' από μισή ώρα ψυχικού μου άγώνα, που δέν παραστήνεται με λόγια, βγήκε ο πρόεδρος μαζί με τους δικαστάδες κι ο γραμματικός τους διάβασε την απόφαση.

Δέ φελλήσανε μήτε τής μαννας μου τ' ά τρεχάματα και τ' ά παρακαλεια, μήτε ή δική μου ή λαχτάρα, μήτε τής πεθερας μου οί μαρτυρίες. 'Εκείνο τό παραξενό τό φιδιό μου με τή βάρκα, τό άδει κιολόγητο, έπως κι άν τό 'παίριες, εκείνο με κατάστρεψε. Καταδικάστικα δεκαπέντε χρόνια φυλακή, για όνο με προμελέτη. Κι άφτά έλα έμένα μου φαίνόντανε σαν ψέματα, σαν όνειρο. 'Ανιστέναζα βαθιά βαθιά και παραδόθηκα στα χέρια τ' ά φυλάκων' ο δικηγόρος μου με παρηγόραε λέγοντας πως θα ένεργήσει στην Πόλη στο άκυρωτικό να χαλάσει άφτην την άπόφαση. Οί φυλάκες με πέρασαν άνάμεσ' άπ' τον κόσμο, που έμειν' έφαριστημένος άπ' την καταδικη μου και με φέραν και με κλείσανε ζωντανό εδω μέσ' σ' άφτόνα τον τάφο.

Κ' ή μάνα μου, ή κατακατημένη μου ή μαινούλα, που πάντεχε ν' άθωώθω και να γυρίσουμε μαζί πίσω στην πατρίδα, ήμα έκουσε την καταδικη μου άποσβολωθης, τής κατέβηκε κόλπος, τή μεταφέρανε στο νοσοκομείο και σε λίγο πέθανε ή κακόμοιρη. 'Ο Θεός μακαρίσει την ψυχούλα τής.

ταε πίσω από τ' ά πυκνά χαμόδεντρα. Σε λίγο φάνηκε ένας καθάλλαρης που σιγίλεγε τό τραγούδι τής ξενιτιας. 'Αμα είδε τό Γληγόρη, σάπασε: εΐταν χωρικός του.

- 'Ωρα καλή, μπάριμπα Γιάννη!
- 'Ωρα καλή, μαστρο-Γληγόρη!
- Για πού;
- 'Ετσι για τό παζάρι πάω μη βρω κανένα άγώγι. Προσκυνήματα από τό σπίτι σου. Σάχω κ' ένα γράμμα. Θεός χωρήση τή μακαρίτισσα! σάθησαν τ' ά κρίματά τής. 'Ε! κατά έχει ο κόσμος. 'Ολοι εκεί θα πάμε. Ζωή σε λόγου σου τώρα, νιος είσαι ακόμα. 'Εκείνην τή λυπηθήκε ή Παναγία και τής πήρε την ψυχή. 'Ωρα καλή!

Και χτύπησε τό μουλάρι. 'Ο Γληγόρης στάθηκε λιγάκι, διάβασε τ' ά μαντάτα και στο γράμμα και μια λύπη γιόμισε την ψυχή του. 'Ανοιξε τό βήμα χωρίς να καταλάβη και σά να λησμονήσε που πάει και για τί πάει. Τή λύπη τήν έδιωξε σε λίγο ένα αίσθημα άλαφροσύνης που σκορπίστηκε σ' έλο του τό κορμί ως στην ψυχή του. 'Ενοιωσε κάποια λευτεριά να φτερουγάη μέσα του και ή χαρά τής ζωής πλημμύρισε με φως τό είναι του.

Σάν έμπα το θάνατό τής, έκλαψα, έκλαψα τήν κακομοιριά μου, δλα άνωφέλερτα, είν' ή ζωή εδω όνειρο και ψέφτης είν' ο κόσμος. 'Αφού πέθανε ή μάνα μου, ποιός θα φρόντιζε πια για την άκυρωση τής καταδικης μου, ποιός θα συλλογιόντανε πια για μένα;

'Αφήθηκα στην τύχη μου· ο κόσμος μ' άλησμόνησε πια για πάντα.

Μα ή άγάπη μου; τί άπόγινε ή άγάπη μου;

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

[*Η στήλη αυτή, που είναι απαραίτητη και που θα γίνει πολύτιμη για την ιστορία του άγώνα μας, θα πιτύχει μόνο άν το θελήσουν κι ά μ' άς βοηθήσουν οί φίλοι του «Νουμά» που ζουνε στις έπαρχίες και στο έξωτερικό.*] *Οι λοιπόν τυπώνεται για τον άγώνα μας στις έφημερίδες του τόπου τους, πρέπει οί φίλοι μας να μ' άς τ' άλένουνε, γιατί έτσι μοναχά θα μπορούμε να δίνουμε στη στήλη αυτή ζουρζουριά πιστή του δρόμου που παίρνει τό Ζήτημά μας.*

ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ.—'Η Πάτρα, μια από τις πιο προδεμένες πολιτείες τής Ελλάδας, ένω σ' δλα τ' άλλα πάει μπροστά, τρέχει, — φιλολογική περιουκλωσιά, πνευματική ζωή, μπορεί να πει κανείς άδίσταχα, δέν έχει. Φανταστείτε, αφού βρίσκεται εκεί έπιστήμονας γιατρός, και μάλιστα και φιλόμυθος, που να χαρακτηρίζει τον Παλαμ' για «τον μεγαλύτερο άγύρτην (!!!) τής νεοελληνικής φιλολογίας». 'Υπάρχουνε στην Πάτρα μερικοί φωτισμένοι νέοι (για να μην άναφέρουμε τή Μυριέλλα και τή Μοιρίττα, τις δύο Πατρινές Μούσες που μια μέρα θα πάρουνε θέση διαλεχτή στα νεοελληνικά γράμματα), μα ή δουλιά τους είναι άρνητικιά, όσο γίνεται σε περιορισμένο κύκλο και δέν άπλώνεται και δέ μεταμορφώνεται σε κήρυγμα.

'Ενας Πατρινός έπιστήμονας, παιδί με νύ και μ' αίστημα, δ κ. Δ. Α. Λόντος, τόνωσε αυτό και να, γιατί άγωνίζεται στο «Σέλας», γράφοντας άρθρα και χρονογραφήματα με τό ψευτόνομα «Μιλτων», να ξενακώσσει τους πατριώτες του και να τους φέρει σε θεογνωσία. Για κάποιον χρονογράφημά

Βράδιασε στο χωριό. Πήγε έσα στο σπίτι του παπ' ά. Μπήκε, άνίθηκε τή σκάλα με κάποια συγκίνηση και δρασκέλισε την κρεβάττα τρέμοντας. 'Ο παπ' ά τον έβαλε στο δωμάτιό του όπως και πριν. Του έβαλε νερό, του άνοιξε τ' ά παράθυρα και τήν έρώτησε τί κάνει, όπως και πριν και τόν καληνύχτισε με τις εύλογίες του, όπως πάντα. 'Αλλ' αυτές περιέμενε πάντα κάποια ρωτή, κάποιο σούσουρο να του ξυπνήση την παλιά ζωή. Κλείστηκε στην κάμαρά του και περίμενε. Δέν τολμούσε ούτε ν' άνασάνη με τήν περιέργη άκινήσια του σπιτιού. Γύρω του μια θλασσα ήρεμιάς όλο άνέβαινε και σιγά-σιγά γλιστρούσε μέσα στην ψυχή του που τόν πίεζε δυνατά.

Τή νύχτα βγήκε στην κρεβάττα. Στή γωνιά τίποτε, αλλά στα μάτια του νόμιζε πως κάτι μαύριζε. Πήγε κοντά και είδε τή θλιβερή αλήθεια. 'Οσ'όσο ειπε πως έκανε κύρο και δέ θα μπορούσε να κινάται τώρα ή κακόμοιρη έζω. Τίποτε άλλο όμως δέν είχε αλλάξει. 'Η σκούπα στεκότανε στην άκρη όρθή και τό κοφινάκι πλάι τής χαλασμένο. Στόν τοίχο φαίνονταν ακόμα φωτισμένα από τό μισοφέγγαρο άμυδρά τ' ά σχεδιάσματα με τό κάρθουνο. Κ' ή ζιτζίρια έριχνε τόν άπλερον ήσκιο

του, φαίνεται, θα βριστηκε στην έφημερίδα «Πάτρα» από «κάποιον άνόητο Μπόσακκ», καθώς τονέ λέει, κι άπαντώντας του («Σέλας» άριθ. 412, σελ. 1, στήλη 5) άναγκάζεται να κίμει την άκόλουθη παληκαρία δήλωση:

«'Ως τόσο, αφού μαζί μου, βρίζεται και ή ίδια τής Γλωσσικής άνακαινίσεως του Μακαρίου μας τόπου' κι' αφού έτσι δίνεται άφορμή, έτσι κι' από έναν άνόητο, να συζητηθ' ά πλατεία τό ζήτημα τής Δημοτικής Γλώσσας, είτε σχετικά με τήν εκπαιδευτική άναμόρφωση, είτε και γενικώτερα' κι' επειδή, για μερικούς από μ' άς τους νέους, που πονάμε τον τόπο, ή Γλωσσική 'Επανάσταση σε κύκλον εύρύ άποτελεί άρθρο πίστεως, τόσο θεμελιώδες, ώστε μπροστά μας να περνά άλογάβραστη ή πιθανή κοινή άρνηση και δυσφορία που τή γεννά ή μακροχρόνη πρόληψη για τις ιδέες αυτές' δηλώνω πως είμαι πρόθυμος για τέτοια συζήτηση, φτάνει στοιχεία τής να τεθούν ή εύπρεπεια κι' ο πνευματικός άυτοσεβασμός, κοινός δέ σκοπός ή έξείρεση τής αλήθειας, που και μόνος αυτής τό φως, ή λάμψη και ή πραγματώση, μπορούν να σημάνουν μια χαραυγή άναστάσιμη για τό φρικτό αυτό Τέμα, που λέγεται 'Ελληνική Γή. ΔΗΜ. Α. ΛΟΝΤΟΣ»

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΑΝΕΥΤΥΝΕΣ

Φίλε «Νουμά»,

Οί α' Αθηναίοι τής Δευτέρης βρήκανε την ευκαιρία να κορειδέψουν και να βρίσουν τή Δημοτική γιατί, λένε, δ κ. Χαραλάμπης 'Αντρεάδης, που δέν εΐναι γιατρός μα Χριστιανός όρθόδοξος από την Τραπεζούντα, βρήκε τό μέσο, γυρίζοντας στη Ρωσία και πουλώντας βιβλία, να γλυτώσει την Ελλάδα από τους αέλωδες πυρετούς». Θυμούμαστε πως και πρό χρόνια πάλι οί α' Αθηναίοι με τή Δημοτική τ' ά βάλανε, γιατί δ κ. 'Αντρεάδης, προφητεύοντας την εποχή εκείνη και έρμηνεύοντας τήν «Αποκάλυψη», άνακάλυψε πως μέσα σε τρία χρόνια θα πάρουμε τό Ιεροσόλυμα, γιατί έτσι τό θελει ή Γραφή κι ο έρμηνευτής τής.

Τί φταίει ή δολιχ ή Δημοτική για τ' ά τέτλια καμώματα του ενός και τ' άλλου δ κ. 'Αντρεάδη; 'Ανεύτυνη είναι και λόγου τής, όπως άνεύτυνη είναι και ή Καθρέλουσα, και κανείς από μ' άς δέ συλλογίστηκε να την κατηγορήσει γιατί λ. χ. ο κ.

της από τή μέση του κήπου. 'Εκμε λίγα βήματα κι ο ήσκιος του εξαπλώθηκε χύμω στα σανίδια μακρής και σαλευόμενος. Μ' ήσυχία βσιλίευε σ' όλο τό σπίτι θανατερή. Ούτε οί φωνές ούτε οί κατάρες είχαν άκουστή κ' άτη τή βραδιά. Κάθε ζωή είχε σβήσει, λές, μαζί μ' αυτές. Κ' ένα προκίσημα κακό έβάρυνε στο στρώτος του και καθώς δέν ήρθε τίποτε να του δ'ώξη τήν προσδοκία, στυλώθηκε μέσα του τό κρίμα τής κόρης. 'Εφυγε και πλάγιασε. 'Εκλεισε τ' ά μάτια με τή βία για ν' άποκοιμηθ' τό γληγορώτερο.

Τό πρωτ' σηκώθηκε και περίμενε. Του φάνηκε πως δέ θα ξεναφευγε άπ' αυτό τό σπίτι. Θα περίμενε εκεί έως τόν αϊώνα. 'Αλλ' δέν άργησε ναλλάξη γνώμη. 'Ο παπ' ά με μια ψεύτικη λύπη του μολόγησε πως ή κακόμοιρη ή Ρίνα βρήθηκε ένα πρωτ' στο πηγάδι του κήπου πνιγμένη.

Δέν έβγαλε μιλιά. Σηκώθηκε τήν ίδια μέρα, έκοψε τό σκηνούλι στον ώμο με τις παλιές εικόνες και τ' ά παλιά πινέλα και τ' ά παλιά χρώματα και τράβηξε στον κόσμο πάλι. Στο δρόμο συλλογίστηκε τό νερό του μ' άστ'όρα που τρέχει στην κρυόβρυση.

ΜΗΤΣΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ